

Vasaros metu vaikai ir paaugliai vis aktyviau ieškosi sezoninių darbų. Nenuostabu, kad įsidarbinant ar jau įsidarbinus kyla neaiškumų, taip pat tiek tėvams, vaikams, o ir darbdaviams rūpimų klausimų.

Valstybinė darbo inspekcija (VDI) primena, jog įdarbinant vaikus (asmuo iki 16 metų) ir paauglius (asmuo nuo 16 iki 18 metų) yra taikomi specialūs reikalavimai jų darbo laikui, darbuotojų saugai ir sveikatai. VDI specialistai parengė atsakymus į dažniausiai užduodamus klausimus, kuriuos galima rasti VDI interneto svetainės rubrikoje „[VDI - jaunimui](#)“. Ten pat pateikiama ir „Naujoko darbe atmintinė“. Tai – praktiniai patarimai, kurie padės susigaudyti, kaip elgtis naujoje veiklos srityje, o gal net išgelbės gyvybę ar sveikatą darbe.

Tačiau atkreiptinas dėmesys į kelis svarbius akcentus. Kokio amžiaus jaunas darbuotojas bebūtų, svarbiausia, kad jis žinotų – įsidarbinimas prasideda nuo darbo sutarties pasirašymo. Būtent darbo sutartis yra garantas, kad darbdavys atsiskaitys su darbuotoju, suteiks galimybę apginti savo teises dėl darbo ir poilsio laiko, dėl saugių ir sveikatai nekenksmingų darbo sąlygų, dėl žalos atlyginimo nukentėjus darbe ar pašalpos susirgus. Sutartis sudaroma raštu dviem vienodais egzemplioriais, kurių vienas lieka darbdaviui, o kitas – darbuotojui. Pradėti dirbti galima kitą dieną, kai sudaryta darbo sutartis.

Darbdavys leidžia pradėti dirbti tik tada, kai pasirašytinai supažindina darbuotoją su darbo sąlygomis, tvarką darbovietėje nustatančiomis darbo teisės normomis, darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimais, informuoja apie galinčius kilti pavojus darbe ir priemones jiems išvengti. Apie įmonėje naudojamas priemones saugai užtikrinti ir sveikatai apsaugoti darbdaviui atstovaujantis asmuo ar darbdavio įgaliotas asmuo turi informuoti asmenį tiek prieš įdarbindamas, tiek ir bet kuriuo metu prireikus. Be to, apie galimus pavojus ir priemones jiems išvengti privalo informuoti asmenų iki 18 metų tėvus ar globėjus.

Vaikams nuo 14 iki 16 metų leidžiama dirbti lengvus darbus, kurie dėl atitinkamų užduočių pobūdžio ir atlikimo sąlygų nekenkia jų saugai, sveikatai, vystymuisi, netrukdo lankyti mokyklos ir mokytis pagal privalomojo švietimo ir profesinio mokymo programas, gauti švietimo pagalbą. Tokio amžiaus vaiką darbdavys gali įdarbinti, jeigu:

- yra gavęs vieno iš tėvų (ar kito vaiko atstovo pagal įstatymą) raštišką sutikimą dėl vaiko darbo;
- asmens sveikatos priežiūros įstaigos išduotą medicininę pažymą su išvada, kad vaikas tinkamas dirbti konkretų darbą;
- mokslo metų laikotarpiu yra gavęs mokyklos, kurioje vaikas mokosi, raštišką sutikimą dėl vaiko darbo.

Asmenys iki 18 metų taip pat turi būti apsaugoti nuo bet kokios konkrečios rizikos jų saugai, sveikatai ar vystymuisi, galinčios atsirasti dėl tokio amžiaus patirties stokos, nežinojimo, kokia yra arba kokia gali kilti rizika, arba dėl asmenų iki 18 metų nepakankamos socialinės brandos.

Vyriausybės nutarimu numatytas [sąrašas darbų](#), kuriuos draudžiama dirbti asmenims iki 18 metų, pvz., darbą, keliantį elektros poveikio pavojų ar susijusį su sprogiųjų medžiagų turinčių gaminių gamyba ir tvarkymu; darbą, kurio spartą lemia mechanizmai ir kuris apmokamas pagal kiekybinius rezultatus ir kt. Taip pat numatytas sąrašas sveikatai kenksmingų ir pavojingų fizikinių, biologinių bei cheminių veiksnių, kuriems esant, asmenų iki 18 metų darbas draudžiamas.

Konkrečiau apie darbo sutarties sudarymą, apie vaiko ar paauglio darbo laiko trukmę, poilsio laiką, ir kitais klausimais jaunuolius, jų tėvus ar norinčius įdarbinti jaunos asmenis darbdavius kviečiame konsultuotis su VDI specialistais bendruoju konsultacijų telefonu (8 5) 213 9772, el. paštu info@vdi.lt arba parašant asmeninę žinutę socialinio tinklo „Facebook“ VDI paskyroje.

VDI taip pat kreipiasi į jaunuosius darbuotojus, ragindama juos pranešti apie galimus pažeidimus jų darbe: neišmokamą darbo užmokestį, netinkamas darbo sąlygas, piktnaudžiavimą jų darbo bei poilsio laiku ir pan. Apie nelegalų darbą anonimiškai galima pranešti telefonu (8 5) 213 9750 arba užpildžius internetinę [formą](#).

